

2.4.2024 Kirkas tiistai

Kristus nousi kuolleista!

Päivän epistola

Silloin Pietari astui esiin, ja muut yksitoista hänen kanssaan. Hän alkoi puhua kuuluvalla äänellä: ”Kuulkaa minua, juutalaiset, te kaikki, jotka asutte Jerusalemissa! Tietäkää tämä: Eivät nämä miehet ole juovuksissa, niin kuin te luulette – nythän on vasta aamu, päivän kolmas tunti. Tämä on sitä, mikä profeetta Joelin suulla on ilmoitettu: Viimeisinä päivinä, sanoo Jumala, minä vuodatan Henkeni kaikkiin ihmisiin. Teidän Poikanne ja tyttärenne profetoivat, nuorukaiset näkevät näkyjä ja vanhuksen ennusunia. Näin teen: palvelijoihini ja palvelijattariini minä vuodatan Henkeni niinä päivinä, ja he profetoivat. Minä näytän ihmeitä ylhäällä taivaalla, merkkejä alhaalla maan päällä: verta, tulta ja suitsevaa savua. Aurinko pimenee, kuu värjäytyy vereen, ennen kuin koittaa Herran päivä, suuri ja häikäisevä. Mutta joka huutaa avuksi Herran nimeä, se pelastuu. (Ap.t. 2: 14 – 21)

Apostolien tekojen toisen luvun alussa on kertomus Pyhän Hengen vuodattamisesta opetuslasten päälle. Tapahtumaan liittyi ääni, taivaalta kuulunut kohahdus, tulenlieskat ja vierailta kielillä puhuminen. Paikalle kerääntyi paljon juutalaisia, joista jotkut väittivät opetuslasten olevan juovuksissa. Tässä tilanteessa Pietari astui esiin ja piti ensimmäisen kristillisen saarnan, josta alkuosa on yllä.

Pietari ja muut yksitoista muodostavat luvun kaksitoista, mikä edustaa koko Israelia, sen kahtatoista sukukuntaa. Tämä antaa tässä olevalle saarnalla sen oikeutuksen, sen auktoriteetin. Apostolien julistus kohtaa juutalaiset. Jerusalemin juutalaiset edustavat kaikkia juutalaisia.

Pietarin puheen alku on lainaus profeetta Joelin kirjasta (3: 1 – 5). Lainaus on otettu Septuagintasta, joka on Vanhan testamentin kreikannos 200 -luvulta eKr. Siinä on joitakin eroja, jos sitä vertaa suomenkielisen Vanhan testamentin Joelin kirjan tekstiin, joka on tehty niin sanotusta masoreettisesta tekstistä, joka on 800 – 1000 luvuilta jKr. Erot eivät ole meidän kannaltamme tässä kohtaa isoja.

Tekstissä mainittu ”viimeisinä päivinä” tarkoittaa tässä yhteydessä Kirkon aikaa eikä viittaa Kristuksen toiseen tulemiseen. Toisin sanoen profeetta Joelin viittaus viimeisiin päiviin on juuri toteutumassa.

Luukas kiinnittää huomioita niihin merkkeihin, joita ”niinä päivinä” tapahtuu. Hänellä on takaa-ajatuksena sekä Jeesuksen toiminta että varhaisen kirkon historia. Apostolien julistusta korostivat heidän tekemänsä parannukset.

Herran nimeä avuksi huutava pelastuu. Herralla tarkoitetaan ristiinnaulittua Jeesusta, jonka Jumala teki Herraksi ja Messiaaksi. Pelastukseen tarvitaan kasteen vastaanottaminen syntien anteeksisaamiseksi sekä Pyhän Hengen lahja.

Pääsiäisestä alkoi Johanneksen evankeliumin lukeminen liturgioissa. Kirkkaan viikon tiistai muodostaa poikkeuksen, silloin liturgian evankeliumi on Luukkaalta.

Päivän evankeliumi

"Pietari lähti kuitenkin juoksujalkaa haudalle. Kurkistaessaan sisään hän näki ainoastaan käärinliinat, ja hän lähti pois ihmetellen mielessään sitä, mikä oli tapahtunut. Samana päivänä oli kaksi opetuslasta menossa Emmaus-nimiseen kylään, jonne on Jerusalemissa noin kahden tunnin kävelymatka. He keskustelivat kaikesta siitä, mitä oli tapahtunut. Heidän siinä puhellessaan ja pohdiskellessaan Jeesus itse liittyi heidän seuraansa ja kulki heidän kanssaan. He eivät kuitenkaan tunteneet häntä, sillä heidän silmänsä olivat kuin sokaistut. Jeesus kysyi heiltä "Mistä te oikein keskustellette, matkamiehet?" He pysähtyivät murheellisina, ja toinen heistä, Kleopas nimeltään, vastasi: "Taidat olla Jerusalemissa ainoa muukalainen, joka ei tiedä, mitä siellä on näinä päivinä tapahtunut." "Mitä te tarkoittatte?" Jeesus kysyi. He vastasivat: "Sitä, mitä tapahtui Jeesus Nasaretilaiselle. Se mies oli tosi profeetta, voimallinen sanoissa ja teoissa, sekä Jumalan että kaiken kansan edessä. Meidän ylipappimme ja hallitusmiehemme luovuttivat hänet tuomittavaksi kuolemaan ja ristiinnaulitsivat hänet. Me kuitenkin olimme eläneet siinä toivossa, että hän olisi se, joka lunastaa Israelin. Eikä siinä kaikki. Tänään on jo kolmas päivä siitä kun se tapahtui, ja nyt ovat muutamat naiset meidän joukostamme saattaneet meidät kerta kaikkiaan hämmennyksiin. He kävivät varhain aamulla haudalla mutta eivät löytäneet hänen ruumistaan. Sieltä tultuaan he lisäksi kertoivat nähneensä näyn: enkeleitä, jotka sanoivat, että Jeesus elää. Muutamat meistä menivät silloin haudalle ja totesivat, että asia oli niin kuin naiset olivat sanoneet. Jeesusta he eivät nähneet." Silloin Jeesus sanoin heille: "Voi teitä ymmärtämättömiä! Noinko hitaita te olette uskomaan kaikkea sitä, mitä profeetat ovat puhuneet? Juuri niinhän Messiaan piti kärsiä ja sitten mennä kirkkauteensa." Ja hän selitti heille Mooseksesta ja kaikista profeetoista alkaen, mitä hänestä oli kaikissa kirjoituksissa sanottu. He olivat jo saapumassa kylään, jonne olivat menossa. Jeesus oli jatkavinaan matkaansa, mutta he estivät häntä lähtemästä ja sanoivat: "Jää meidän luoksemme. Päivä on jo käännyssä iltaan." Niin hän meni sisään ja jäi heidän luokseen. Kun hän sitten aterioi heidän kanssaan, hän otti leivän, kiitti Jumalaa, mursi leivän ja antoi sen heille. Silloin heidän silmänsä aukenivat ja he tunsivat hänet. Mutta samassa hän jo oli poissa heidän näkyvistään. He sanoivat toisilleen: "Eikö sydämemme hehkunut innosta, kun hän kulkiessamme puhui meille ja opetti meitä ymmärtämään kirjoitukset?" Heti paikalla he lähtivät matkaan ja palasivat Jerusalemiin. Siellä olivat koolla yksitoista opetuslasta ja muut heidän joukkoonsa kuuluvat. Nämä sanoivat: "Herra on todella noussut kuolleista! Hän on ilmestynyt Simonille." Nuo kaksi puolestaan kertoivat, mitä matkalla oli tapahtunut ja miten he olivat tunteneet Jeesuksen, kun hän mursi leivän. (Luuk. 24: 12 – 35, V. ylösnousemusevankeliumi)

Kertomuksen alussa huomaamme, miten Pietari haudalta poistuessaan ihmetteli, mitä oli tapahtunut. Vielä Pietari ei ymmärtänyt Jeesuksen nousseen kuolleista. Usko ylösnousemukseen tulee silloin, kun opetuslapset kohtaavat ylösnousseen Jeesuksen Kristuksen.

Emmauksen tiellä olleista kahdesta toinen on nimeltään Kleopas. Toisen nimeä ei tässä mainita. Varhaisessa kirkossa ajateltiin usein, että kyse on evankelista Luukkaasta. Tällöin olisi myös ymmärrettävää, että hän ei itse mainitse omaa nimeään. Tieteellinen tutkimus ei ole voinut vahvistaa tätä tietoa.

Emmaukseen matkalla olleet kaksi opetuslasta olivat hylänneet Jeesuksen, sillä Jeesus ei ollut täyttänyt heidän toiveitaan olla Israelin lunastaja. Tämä tuo esille heidän epäuskonsa. Sen vastakohtana on Jeesusta seuranneiden naisten usko Jeesukseen. Tämä käy ilmi siitä, että naiset olivat menneet Jeesuksen haudalle. Miesten epäusko on ymmärrettävää, he eivät ymmärtäneet tapahtunutta. Naisten usko on erittäin vahva, rakkauden takia he menivät haudalle, vaikka heilläkään ei ollut tietoa ylösnousemuksesta.

Opetuslapset eivät aluksi tunnista Jeesusta, eivät nähneet vieraassa kulkijassa Kristusta. Luukkaan evankeliumissa korostuu näkeminen. Jeesus avaa heidän ymmärryksensä opettamalla heitä. Lopullisesti he näkevät totuuden, kuolleista ylösnousseen Jeesuksen, osoitettuaan vieraanvaraisuutta Hänelle. Markus kertoo tästä ilmestymisestä seuraavin sanoin: ”Tämän jälkeen Jeesus ilmestyi hahmoltaan vieraana kahdelle heistä, kun he olivat kulkemassa pois kaupungista.” (Mark. 16: 12) Ylösnoussut Kristus on ”hahmoltaan” toisenlainen, hengellinen ja jumalallinen.

Jeesuksen ja opetuslasten välisen keskustelun aikana miehet kertovat Jeesus Nasaretilaisen olleen tosi profeetta, voimallinen sanoissa ja teoissa, sekä Jumalan että kaiken kansan edessä. Tämä todistus on omalla tavallaan varhaisen kirkon uskontunnustus. Vaikka miehet sen kertoivat kanssakulkijalleen, tuon tunnustuksen lausuminen ei aikaansaanut heissä uskoa. Samoin naisten kertomus tyhjistä haudasta ja enkeleiden kertomus siitä, että Jeesus elää, ei aikaansaanut uskoa apostolien keskuudessa. Jeesuksen opetus Vanhan testamentin ennustuksista valmistaa heitä uskoon, mutta ei vielä avaa heidän silmiään.

Opetuslapset pyytävät, että Jeesus jäisi heidän luokseen. Näin tapahtui. Vieläkään he eivät tunnista Kristusta. Emmauksen aterian aikana Jeesus otti leivän, kiitti Jumalaa ja antoi sen heille. Tämä muistuttaa meitä ehtoollisen asettamisesta. Voi olla, että Jeesus tässä toimitti ehtoollisen sakramentin. Samalla on kuitenkin muistettava, että juutalaisessa perinteessä on useita tilanteita, joissa aterialla kiitetään Jumalaa ja murretaan leipää. Opetuslasten silmät aukenivat ja he tunnistivat Jeesuksen aterian yhteydessä. Ateriyhteys oli toteutunut lukuisia kertoja Jeesuksen toimiessa opetuslastensa johtajana.

Opetuslasten paluu Jeesuksen yhteyteen oli tapahtunut hitaasti. Heidän pettymyksensä Jeesukseen oli hitaasti muuttunut opetuksen kautta. Osoitettuaan vieraanvaraisuutta heidän silmänsä aukenivat, he iloitsivat, valitsivat Jeesuksen tien, palasivat Jerusalemiin.

Siellä he kohtasivat yksitoista opetuslasta ja muut heidän joukkoonsa kuuluvat. Nämä kertoivat Jeesuksen ilmestyneet Simonille eli Pietarille. Tämä oli kolmesti kieltänyt Herransa ja eronnut Hänestä. Nyt Pietarinkin silmät olivat auenneet ja hänkin oli uudistanut suhteensa Jeesukseen.